

Izstrādāts plāns mediācijas ieviešanai civiltiesisku strīdu risināšanā

Publicēts: 14.01.2010.

Informācija presei

Šodien Valsts sekretāru sanāsmē izsludināja pasākumu plānu koncepcijas „Mediācijas ieviešana civiltiesisku strīdu risināšanā” īstenošanai 2010. – 2012. gadam. Mediācija ir brīvprātīgs process, kurā konfliktējošās puses ar neitrālas trešās personas palīdzību pašas mēģina atrast konflikta risinājumu. Tieslietu ministrijas darbības stratēģijā 2007. – 2009. gadam tika izvirzīts uzdevums attīstīt alternatīvo strīdu izšķiršanas veidus, tādēļ tika izstrādāta koncepcija mediācijas ieviešanai civiltiesisku strīdu risināšanā. Par koncepcijas mērķi noteikta mediācijas kā patstāvīga civiltiesisku strīdu risināšanas veida attīstības veicināšana Latvijā. Kā norādīts plānā, Latvijā ir attīstījies tīrās mediācijas modelis, ko veic mediators ārpus tiesas procesa. Pašlaik mediatoru apmācība noris vairākos līmeņos. Pirmajā līmenī tiek apgūtas mediācijas pamatprasmes, savukārt nākamajā līmenī jau teorētiskas zināšanas, prakses mediācija un līdzmediācija. Apmācību noslēgumā nepieciešams sekmīgi nokārtot rakstisku un mutisku pārbaudījumu, kurā tiek pārbaudīta personas izpratne par mediatora tiesībām un pienākumiem, kā arī mediācijas procesu kopumā. Pašlaik Latvijā kopumā ir ap 50 mediatoriem, kuri veic mediāciju gan krimināllietās, gan arī strīdos, kas izriet no civiltiesiskajām attiecībām. Attiecībā uz mediācijas procesa iznākumu civiltiesiskos strīdos norādāms, ka atbilstoši biedrību iesniegtajai vidējai statistikai vienošanās tikusi panākta 65 – 75% no mediācijas lietām. Labāka rezultativitāte bijusi lietām krimināltiesību jomā – vienošanās panākta 90% no mediācijas lietām. Tīrās mediācijas pašorganizācijas modelis darbojas sekmīgi, tomēr pastāv risks, ka, turpinoties palielināties mediācijas piedāvājumam un pieprasījumam, Latvijā var pastāvēt pārāk dažādi pakalpojuma sniegšanas standarti. Līdz ar to būtu nepieciešams virzīties uz vienotu mediācijas procesa pamatprincipu noteikšanu. Šī mērķa sasniegšanai plānots izstrādāt Mediācijas likumu. Tajā tiktu ietverts tādu terminu kā mediācija, mediators, mediācijas dalībnieki, sertificēts mediators, sertificētu mediatoru saraksts un vienošanās skaidrojums. Turklāt likumā tiktu nostiprināti mediācijas pamatprincipi – brīvprātība, konfidencialitāte, pušu vienlīdzība un līdztiesība, kā arī mediatora neitralitāte. Likumprojekta izstrādes procesā, tas būs jāsaparņo ar Civilprocesa likumu, Administratīvā procesa likumu un citos normatīvajos aktos ietvertu tiesisko regulējumu. Savukārt, lai veiksmīgi tiktu ieviesta tiesas atvasinātā mediācija, jāizpilda divi būtiski nosacījumi – pietiekams mediatoru skaits un mediācija kvalitāte. Šajā gadījumā mediāciju veic sertificēts mediators pēc tiesas vai tiesneša ierosinājuma un tiesvedība uz laiku tiek apturēta. Šis mediācijas variants lielākoties tiek izmantots tādu strīdu risināšanai, kas izriet no ģimenes tiesiskajām un komercietiskajām attiecībām. Atbilstoši statistikas pārskatam par civillietām pirmajā instancē, 2008. gadā saņemtas 6145 prasības par līdzekļu piedziņu bērnu uzturēšanai, 951 prasība par vecāku aizgādības izbeigšanu un aprobežošanu, 7471 prasība par laulības šķiršanu un 25 595 prasības par zaudējumu un parāda piedziņu. Kā jau minēts koncepcijā, tad nozīmīgs skaits minēto kategoriju civillietu var tikt nodotas mediācijai. Pasākumu plānā tiek norādīts, ka nepieciešams veicināt mediācijas pieejamību reģionos – vismaz to pilsētu līmenī, kurās atrodas apgabaltiesas, t.i., Liepājā, Jelgavā, Valmierā un Rēzeknē. Tā kā tiesas atvasinātā modeļa ietvaros mediāciju iesaka vai uzliek par pienākumu izmantot tiesa, tai jābūt pārliecinātai par to mediatoru pietiekamu profesionālo sagatavotību. Līdz ar to privātajiem mediatoriem, kas vēlas sniegt mediācijas pakalpojumu pēc tiesas ieteikuma vai saistoša norādījuma, jābūt sertificētiem. Ekonomiskās un finanšu krīzes apstākļos nav iespējams īstenot risinājumu, ka tiesa vai tiesnesis tiesas atvasinātās mediācijas ietvaros civillietas dalībniekiem uzliek par pienākumu izmantot mediāciju, jo šādā gadījumā tai vismaz daļēji jābūt valsts apmaksātai. Secināts, ka pašlaik atbalstāms ir risinājums, kas paredz, ka tiesa vai tiesnesis mediāciju civillietas dalībniekiem varēs tikai ieteikt izmantot. Pasākuma plānā paredzēts, ka tuvāko divu gadu laikā notiks arī Tiesu informatīvās sistēmas pilnveidošana, tiesnešu apmācība, kā arī sabiedrības informēšana par mediāciju. Ar Ministru kabineta rīkojumu plānots noteikt Tieslietu ministriju par atbildīgo institūciju pasākumu plāna izpildē. Ar pilnu pasākuma plānu iespējams iepazīties [Ministru kabineta mājas lapā](#). Laura Pakalne TM Sabiedrisko attiecību nodaļas pārvaldes vecākā referente Tālr. 67036739 e-pasts: Laura.Pakalne@tm.gov.lv
<https://www.tm.gov.lv/lv/jaunums/izstradats-plans-mediācijas-ieviešanai-civiltiesisku-strīdu-risināšana>